

79. rocznica powstania Polskiego Państwa Podziemnego 27.09.2018 r.

W 79. rocznicę utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego – pragnę przypomnieć, że poza Armią Krajową (którą mam zaszczyt reprezentować), powstała z przekształcenia Służby Zwycięstwa Polski w Związek Walki Zbrojnej, a następnie włączenie całego szeregu mniejszych organizacji zbrojnych – Państwo Podziemne prowadziło również walkę cywilną – to znaczy: powszechny opór czynny i bierny, stawiany okupantowi przez cały naród Polski, określając co powinniśmy robić, a czego Polakowi robić nie wolno.

Nakazem był bojkot zarządzeń szkodliwych dla społeczeństwa, oraz każdego rodzaju sabotaż powodujący szkody materialne i moralne.

Zadania Walki Cywilnej obowiązujące Polaków, takie jak: zakazy i nakazy oraz instrukcje i ostrzeżenia, były rozpowszechniane przez prasę podziemną, ale też drogą radiową, przez radiostacje „ŚWIT” i „BBC”.

Dla przykładu, przytoczę: „Wezwanie do Społeczeństwa” Kierownictwa Walki Cywilnej – opublikowane w „Biuletynie Informacyjnym” nr 18/122 z 7.05.1942 r. 10 przykazań walki cywilnej:

- 1) Polska walczy z wrogiem nie tylko poza granicami Kraju, ale i na swoich obecnie okupowanych ziemiach.
- 2) Do chwili rozpoczęcia rozprawy zbrojnej – wyrazem wojny na ziemiach polskich jest walka cywilna.
- 3) Udział w walce cywilnej jest obowiązkiem każdego obywatela polskiego.
- 4) Podstawowym nakazem i obowiązkiem jest poszanowanie prawowitych władz polskich na emigracji, oraz posłuch wobec zarządzeń Czynników Miarodajnych w Kraju.
- 5) Nakazem walki cywilnej w stosunku do okupanta jest bojkot jego zarządzeń i wezwań, utrudniania mu wszelkiej akcji – w granicach nakreślonych przez Kierownictwo życia polskiego oraz absolutny bojkot w stosunkach handlowych, kulturalnych i towarzyskich.
- 6) Obowiązuje konieczność solidarności społeczeństwa, wspieranie bliźniego Polaka wszędzie gdzie grozi mu zguba lub nędza.
- 7) Utrzymywać należy na najwyższym poziomie poczucie honoru narodowego i zgodnie z tym honorem postępować.

- 8) Należy przeciwdziałać w spotykanych wypadkach odstępstwa Polaka od obowiązujących go zasad postępowania, a to drogą perswazji, napomnień, bojkotu towarzyskiego, wreszcie rejestrowania występnych faktów i przekazania ich odpowiednim czynnikom polskim.
- 9) Wobec odstępców i zaprzańców obowiązuje bojkot, jak wobec wroga, oraz rejestrowanie ich jako zdrajców.
- 10) Powinnością każdego Polaka jest troska o ocalenie i zachowanie polskości we wszelkiej postaci, a więc ludzkiej, kulturalnej i materialnej jako sił potrzebnych do wywalczenia wolności i odbudowania Ojczyzny.

Polacy! Stopień podporządkowania się powyższym zasadom i nakazom będzie sprawdzianem naszej wartości obywatelskiej wobec przyszłych pokoleń. Pamiętajcie, że w dniach wolności wszyscy będziemy musieli zdać rachunek z naszego obecnego stanowiska i naszych czynów.

Kierownictwo Walki Cywilnej (KWC) obejmowało wydziały: sądowy, sabotażowo – dywersyjny, informacji radiowej, uzbrojenia, chemiczny, delegalizacyjny i rejestracji zbrodni niemieckich.

O organizacji sądownictwa mówiłem w zeszłym roku.

Sabotaż dotyczył np. bojkotu oddawania kontyngentów artykułów żywnościowych (zboża, bydła) i przymusu pracy, zalecając równocześnie dostarczanie żywności do wygłodzonych miast.

Sabotaż polegał też na niszczeniu lub uszkodzaniu wszystkiego, co służyło wrogom do prowadzenia wojny. Równocześnie, starano się zacierać ślady, aby nie można było ustalić kto był sprawcą.

Różnica pomiędzy sabotażem a dywersją polegała na otwartym atakowaniu i niszczeniu obiektów wroga, co mogło doprowadzić do wywiązania walki.

Już w 1940 r. powstała specjalna jednostka do prowadzenia akcji sabotażowo-dywersyjnych, pod nazwą „Związek Odwetu”. W 1941 r, po rozpoczęciu wojny niemiecko-sowieckiej, powstała druga jednostka sabotażowo-dywersyjna, pod nazwą „Wachlarz” i działała na terenach sowieckich okupowanych przez Niemców. Obydwie te jednostki zostały połączone w 1942 r. i podporządkowane Kierownictwu Dywersji „KEDYW”.

„KEDYW” posiadał też własne komórki szpitalne, występujące pod nazwą „ROLA”, a następnie „SKIBY”.

Obszar działań sabotażowo – dywersyjnych można podzielić na 4 grupy: akcje samoobrony, odwetu, terroru i zdobywania zaopatrzenia.

Informacja radiowa była źródłem przekazywania bieżących wiadomości, a równocześnie drogą podnoszenia społeczeństwa na duchu. Oprócz informacji przekazywanych po polsku przez „BBC”, zorganizowano w wielkiej tajemnicy, pod Londynem, radiostację „ŚWIT” („Anusia”), która miała za zadanie pozorować, że jest zlokalizowana w kraju i podawała w języku polskim najświeższe informacje.

Oczywiście nasłuch wroga, prowadzony przez mobilną aparaturę goniometryczną, starał się namierzyć i zlokalizować miejsca wysyłania i odbioru wiadomości, co zwielokrotniało niebezpieczeństwo pracy radiooperatorów.

Kończąc przypomnę, że to nie prawda, że historia się nie powtarza. Dowodem są wszystkie nasze Powstania, w których ponosiliśmy ogromne straty, a mimo to, Polacy potrafią w krytycznych momentach podejmować wspólne działania, nawet za najwyższą cenę, jeśli Ojczyzna tego potrzebuje.

*Prezes ZG ŚŻŻAK
prof. dr hab. Leszek Żukowski*